

Koks bus ateities švietimas?

KIEKVIENAS MOKSLEIVIS GALI BŪTI GENIJUS

Eugenijus JOVAIŠA, Seimo narys.

– Visoms civilizacijoms užgimti ir klestėti leido tik švietimas ir mokslas. XX a. pabaigos technologijų revoliucija tiesiog mūsų akyse pakeitė pasaulį. Dirbtinis intelektas, robotų įsigalėjimas naikina darbo vietas, kuriose tereikia menko išsilavinimo, ir didina aukštąsias technologijas išmanančių darbuotojų poreikį. Todėl ateities švietimo laukia nemenki iššūkiai.

Ikimokyklinio ugdymo sistemoje bus įdiegtas efektyvus profesinis orientavimas. Jis kartu su dirbtinio intelekto teikiama galimybėmis leis įvertinti ir pačiam ugdytiniui įsivertinti įgimtus gabumus. Šių duomenų pagrindu švietimas taps individualizuotas ir pritaikytas plėtoti ugdytinio gabumams bei formuoti aukštųjų technologijų kompetencijoms. Taigi ikimoky-

klinis ugdymas taps švietimo, o ne socialinės politikos, kaip buvo dešimtmečius, dalimi.

Bendrojo ugdymo mokyklos, tapusios individualizuoto švietimo vietomis, keisis ir formos, ir turinio požiūriu. Galimas dalykas, kad nuotolinis darbas su pedagogais sudarys nemenką mokymosi dalį, o turinio požiūriu bus siekiama maksimaliai panaudoti technologijas, nes jos leidžia ugdytinius kuo greičiau parengti kūrybiškai mąstyti ir veikti.

Kitas ankstyvojo švietimo aspektas sietinas su ateityje būsiančiu visuotinai priimtu principu, kad neigiamos socialinės ir ekonominės sąlygos negali daryti įtakos siekiant švietimo: nesvarbu, kur tu gimei, svarbu, kad gali būti genijus, nuo kurio kūrybos gali priklausyti visuomenės gerovė. Tokių genijų iš-

kilimą ateityje lems visuotinis švietimo prieinamumas.

Universitetų ateitis pirmiausia sietina su studijų ir mokslinių tyrimų vienvone, vis daugiau svorio įgis vadinamasis priešakinis mokslas. Visų mokslų moraliniu pagrindu turės tapti nuostata apie pasaulio įvairovės harmoniją ir apie žmogų kaip tą harmoniją kuriantį, o ne griauinantį veikėją. Be to, ateityje turėtų įsivyrėti mintis, kad mokykla nėra pastatas – mokykla yra visur. Tad tikėtina, kad vis labiau įsigalės įvairūs mokymo būdai, didės neformaliojo ugdymo reikšmė, mokytojas taps integruotų dalykų žinovu ir mokymosi vadovu. Todėl keisis ir universitetų vaidmuo: vieni bus labiau studijų, atvirieji universitetai, kiti susitelks į pasaulinio lygio mokslinius tyrimus.

ŠVIETIMUI BUS SKIRIAMA DAUGIAU LĖŠŲ

Jurgita ŠIUGŽDINIENĖ, švietimo, mokslo ir sporto ministrė.

– Politinis susitarimas dėl švietimo suteikia vieną svarbią garantiją – švietimui taip reikalingą stabilumą, nuoseklumą ir užtikrintą finansavimo augimą. Nepriklausomai nuo Vyriausybės pokyčių, pagrindiniai švietimo siekiai nesikeis. Tai – ikimokyklinio ugdymo prieinamumas, šiuolaikinius reikalavimus atitinkančios mokyklos su laboratorijomis ir skaitmeniniais vadovėliais, mokytojo profesijos patrauklumas, aukštojo mokslo prieinamumas visų socialinių grupių atstovams, reikalavimų

stojant į aukštąsias mokyklas suvienodinimas, nesvarbu, ar stojama į valstybės finansuojamas ar nefinansuojamas vietas, mokymosi visą gyvenimą plėtra. Bus koreguojamos ir ugdymo programos – suteikiama daugiau laisvės mokytojams. Daugumą darbų numatyta atlikti iki 2024-ųjų, o tuos, kuriems reikia didesnių investicijų, – iki 2027 ar 2030 m.

Dabar pirmiausias darbas – pritraukti naujų mokytojų. Bus skiriamos specialios stipendijos pasirinkusiesiems po studijų

dirbti mokyklose, kur trūksta pedagogų. Atversime daugiau galimybių kitų profesijų žmonėms tapti mokytojais, finansuosime antros kvalifikacijos įgijimą mokytojams, kurie jau šiandien dirba, kad jie galėtų mokyti kelių dalykų.

Įsipareigota, kad iki 2024 m. pabaigos mokytojų vidutinis darbo užmokestis sudarys 130 proc. šalies vidutinio darbo užmokesčio, o dėstytojų, mokslo darbuotojų ir kitų tyrėjų – 150 proc., bus užtikrintas tvarus darbo užmokesčio augimas po 2024-ųjų.

KŪRYBIŠKUMAS – VIETOJ KALIMO

Roma ŽAKAITIENĖ, Lietuvos savivaldybių asociacijos direktorė.

– Mes jau seniai siūlome valstybei parengti ilgalaikę mokytojų pritraukimo į regionų mokyklas programą. Beje, tokia programa jau aktuali ne tik regionams, bet ir didiesiems šalies miestams. Be to, valstybės skiriamos lėšos švietimui sudaro beveik pusę savivaldybių biu-

džetų, todėl labai svarbu, kad savivaldybės turėtų kuo daugiau savarankiškumo sprendamos, kaip šias lėšas panaudoti ir – svarbiausia – kaip efektyviausiai gerinti ugdymo kokybę.

Ne mažiau svarbus pozityvios švietimo ateities aspektas yra pats jo turinys – ko ir kaip

mokoma. Tikiuosi, kad jau kuriamos naujos bendrojo ugdymo programos bus integruotos ir suteiks įrankius jauniems žmonėms pažinti šiuolaikinį pasaulį, kur mintinai iškalta citata ar eilėraštis yra antraeilis dalykas, o gebėjimas rasti kūrybišką ir netikėtą sprendimą – svarbiausias.

Redo Vilimo (Fotobanko) nuotr.

Pagrindinės Lietuvos politinės partijos pagaliau susitarė dėl šalies švietimo ateities artimiausią dešimtmetį. Tiesa, iškilmingai pasirašytame memorandume iš esmės kalbama tik apie išorinius dalykus: kaip nemažinti mokyklų tinklo ar kaip sumažinti atskirtį tarp ugdymo įstaigų. Čia turimi omenyje žiojintys didmiesčių gimnazijų ir provincijos vidurinių mokyklų ugdymo kokybės skirtumai. Visa tai, kaip ir žadamas didėsiantis mokyklų finansavimas, be abejo, yra svarbu. Tačiau tydomis apeinama dar viena fundamentali ugdymo srities dilema: ar mūsų mokiniai ir toliau bus mokomi pagal XIX a. „lekalus“, ar vis dėlto bus atsižvelgiama į XXI a. poreikius? Ne jau mūsų mokiniai ir toliau kaip geniai kals į savo galvas serijas skaičių ir faktų – kada gimė Kristijonas Donelaitis, kada Maironis išleido pirmąjį savo poezijos rinkinį... Tačiau dabar, akyse besikeičiančių technologijų bei naujų mokslo ir verslo sričių atsiradimo amžiuje, „geniai“ jau nebereikalingi.

Ką apie tai mano pripažinti ugdymo ir perspektyvių specialybių guru? Reikia kūrybingų asmenybių, gebančių lanksčiai mąstyti ir kuo greičiau įgyvendinti savo sumanymus. Todėl Lietuvos ateitis – kaip Taivano ar Japonijos, t. y. visam pasauliui siūlyti inovatyvius savo produktus ir paslaugas. Tai gali tik jaunos asmenybės, kuriančios, pavyzdžiui, startuolius, o ne paprasti „geniai“, dirbantys lėtpjūvėse. Kada pagaliau tai supras ir mūsų politikai, ir pedagogų bendruomenė?

Arūnas MARCINKEVIČIUS